

Один из основных механизмов позитивного воздействия песочной терапии основан на том, что ребенок получает опыт создания своего мира, являющегося символическим выражением его способности и права строить свою жизнь, свой мир собственными руками.

Метод куклотерапии относят и к арт-терапии и к игровой. Метод основан на процессах идентификации ребенка с куклой или игрушкой. Свои мысли и чувства ребенок проецирует на куклу. Для младших школьников хорошо использовать пальчиковые куклы, марионетки, с подростками рекомендуется изготавливать куклу, а затем использовать ее для отреагирования значимых эмоциональных состояний. Можно придумать историю, которую бы кукла хотела рассказать о себе.

Создание кукол – творческий процесс, который позволяет почувствовать радость созидания, свою способность действовать самостоятельно, быть самим собой, выражать свободно свои чувства и переживания, мечты и надежды.

Куклотерапию используют для:

- улучшения социальной адаптации;
- повышения самооценки;
- развития креативности;
- активизации личностных ресурсов;
- снятия эмоционального напряжения;
- поиска внутренних механизмов сопротивления стрессу;
- развития коммуникативных навыков;
- работы со страхами, эмоциональной травмой.

Все представленные техники практически не имеют противопоказаний и ограничений, многофункциональны, позволяют психологу одновременно решать задачи диагностики, коррекции развития и терапии.

Список использованных источников

1. Венгер А.Л. Психологическое консультирование и диагностика. – М.: Генезис, – 2001.
2. Дилео Дж. Детский рисунок / Диагностика и интерпретация. – М.: Апрель Пресс, Эксмо, – 2002.
3. Кулаков С.А. На приеме у психолога – подросток. СПб., – 2001.
4. Обухов Я.Л. Символдрама: Кататимно-имагинативная психотерапия детей и подростков. – М: Эйдос, – 1997.
5. Подмазин С.И. Тесты для диагностики акцентуаций характера у подростков. / Под ред. Ю.З. Гильбуха. – Киев: МНПЦ «Психодиагностика и дифференцированное обучение», – 1994.

Анциборова В.

Розвиток духовності учнів в руслі християнсько-орієнтованого підходу

Спрямованість загальної середньої освіти на забезпечення інтелектуального, фізичного та духовного розвитку особистості є особливо

актуальною в умовах сьогодення, оскільки процес відродження української нації перебуває у прямій залежності від відповідної освіти та виховання підростаючого покоління.

В законі України «Про освіту» зазначено, що основою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових, фізичних та духовних здібностей.

Наші діти перебувають у середовищі, позначеному нестабільністю, бо економічні негаразди призвели до суспільної дезадаптованості дорослих. Якщо раніше покоління батьків відіграло щодо нащадків стабілізуючу роль, було джерелом передачі їм життєвого досвіду, то нині більшість дорослих дезорієнтована, здеморалізована, їхній життєвий досвід став неактуальним для молоді. Як показали дослідження, 65% сучасних батьків не мають найменшого уявлення про педагогіку. Вся їх турбота про дітей зводиться лише до матеріальних здобутків, а звідси - духовна деградація молоді. Історія людства свідчить, що проблеми людського існування не можуть бути вирішені лише шляхом посилення технічної могутності людини.

Одним із засобів змінити стан речей на кращий є підвищення уваги до виховної роботи, створення нових форм навчально-виховного процесу. Так в Національній програмі «Діти України» сказано, що основа мета - «це забезпечення права кожної дитини народитися здоровою, жити і мати умови для всебічного розвитку, бути надійно соціально і психологічно захищеною». В нових умовах зростають вимоги до духовно - культурного буття людини, подолання бездуховності, визрівання нового типу людських стосунків.

Нові реалії життя в нашій країні передбачають відповідальність освіти не тільки за організацію навчання креативної особистості («Креативна освіта для розвитку інноваційної особистості»), а й створення відповідних умов для самореалізації, подолання бездуховності сучасної людини [2; 99]

Тому кожний вчитель чи практичний психолог системи шкільної освіти повинен поставити за мету формування духовної особистості, яка здатна проявляти справжню любов до людини, що знаходиться поруч і до світу в цілому, а це можливо з позицій християнсько орієнтованого підходу.

Взагалі проблеми духовності турбували людство багато років тому.

На сучасному етапі проблемою духовності займаються багато вчених, серед яких: О.Майкіна, Г.Сагач, Т.Зазюн, С.Соловейчик, І.Зеліченко. Адже суспільство й держава не можуть існувати, нормально виконувати свої функції без певної системи гуманістичних, духовних цінностей [5;24]. Оволодіння учнівською молоддю духовними цінностями підносять свідомість особистості на вищий щабель, наповнюють життя й діяльність високими громадськими цілями. Вивчення ступеня сформованості духовності проходить через спілкування з учнями та їх батьками. Ось що пишуть батьки на тему: «Що таке духовність у вашому розумінні?» - «Духовность – это внутренний мир человека. Чем лучше и добрее человек тем, независимо от знаний, у него развиты прекрасные черты: доброта, сопереживание, отзывчивость, стремление к знаниям». Як бачимо, мама учениці на перше місце ставить багатство

внутрішнього світу і тільки потім - знання. Ще одне висловлювання: «Духовность человека – это жизнь по законам Божиим в мире и по совести, без осуждения принимать людей такими, какие они есть». Із 54 батьків, які приймали участь в описах, 25% - вважають, що в їхніх дітей розвинена духовність, 10% - так не вважають, а 15% - такими, що не є зовсім духовними («...не той зараз час, немає коштів розвивати духовно»). Є можливість порівняти описи щодо визначення поняття духовності тих учнів, які закінчили школу майже десяток років тому з тими, які навчаються в сучасному десятому класі. І хоч ми вважаємо сучасне покоління майже втраченим, ставлення молоді до свого внутрішнього світу набагато глибше і продуманіше, ніж було раніше. Якщо відповіді десятилітньої давності зводились в основному до подібних: «Духовний світ людини - це її внутрішній світ», «Духовність - це віра в Бога», «Духовність - душа людини», то сучасні учні готові різностороннє підходити до світосприйняття. Ось як описує Ірина М. свої роздуми щодо духовності: «Коли людина духовна - вона не тільки красива зовні, але світиться зсередини. В душі та серці вона така ж розкішна та гармонійна, як зовні». Ольга Ял. пише: «Мені здається, що без духовного багатства людина не зможе жити, не знайде з іншими людьми взаємопорозуміння. Ми будемо як звірі, які живуть тільки заради наживи. Сучасні люди повинні думати про наступні покоління». Отже, можна зробити висновок, що сучасні учні не тільки добре орієнтуються в інформаційному просторі, але й готові і здатні до рефлексії.

Соціум діє на людину як розчинник, він заковтує особливо незрілі особистості, він не зацікавлений в самостійно мислячих, духовно зрілих людях. Тому очевидно, що назрів той час, коли потрібно докорінно змінювати підходи до формування особистості учня.

В статті кандидата психологічних наук Л. Дзюбенко «Психологічна допомога в руслі християнсько орієнтованого підходу» приводяться роздуми щодо необхідності розробки такого напрямку психологічної допомоги, який би спирався на православне християнське вчення, на вітчизняні традиції [3;6] .

Християнсько орієнтована психологія базується на двох могутніх формах допомоги людині: релігійній та психологічній. «Как не конкурируют, а восполняют друг друга глаз и ухо, так духовная и психическая жизнь, большое и малое, вечное и приходящее»[3; 5].

В сучасному світі, коли зростає вплив як на дитину так і на сім'ю, коли відбувається масоване маніпулювання свідомістю, насадження чужих, несприйнятливих для нас поглядів, засилля різноманітних сект, це питання стає надзвичайно гостро. Зовсім недавно за консультацією звернулась молода, приваблива сучасна «бізнес - леді» з приводу адаптації сина - п'ятикласника. В розмові мама випадково проговорила, що її батьки (в яких часто залишається хлопчик) відвідують релігійну секту і часто беруть на зібрання її сина.

«Мій син навіть мріє стати пастирем». Я запитала, чи вона сама теж ходить на зібрання. Відповідь була шокуючою: «Що ви, в мене до них душа не лежить. Я, інколи, ходжу до православної церкви і ставлю свічки». Як бачимо,

сучасні мами навіть не задумуються, чому ж так легко відпускають дитину туди, куди їхня «душа не лежить».

«Дитя цельно (эта цельность еще наивна, но все же глубокая и сильная) и всякий разрыв в какой – либо сфере души неизбежно влечет за собой тяжелые последствия».[3; 4]

Як же практичному психологу працювати в цьому напрямку? Адже державна освіта у нас світська. Перш за все, психолог не має права перебирати на себе обов'язки священника, але що може завадити йому спиратися на класичні приклади православної літератури, більш глибоко вивчати ту чи іншу проблему.

Мабуть чи не найбільше клопоту завдає в шкільному середовищі «преславутий» підлітковий вік. Цей період небезпечний також щодо закріплення шкідливих звичок, негативних стереотипів у поведінці, які можуть проявлятися і далі у дорослому віці . Ефективне вирішення поставлених проблем ґрунтується на розкритті причин відхилень у поведінці дитини і саме це важливо зрозуміти самій дитині

Якщо дивитись на цю ситуацію з позиції християнського підходу, то можна визначити, що в дитини в цей час страждає перш за все душа. Опис, як це відбувається, дуже цікаво і водночас повчально подається в православній літературі: «Переходной возраст (беседы со старшеклассниками)[8; 8]. На основі цих матеріалів можна побудувала заняття з «Основ психології» для старшокласників на якому поєднуються сучасні тренінгові вправи, ігрових моменти, такі як «Жив - був кіт», «Злюка», причча про Істину, про Авіцену і закоханого принца та всесторонній розгляд складових людської душі.

Отже, використовуючи етнокультурні традиції, основані на прикладах прояву віри, честі, моральності ми зможемо не проходити мимо тих молодих людей, чия духовність знаходиться похованою під брудом сучасного інформаційного суспільства. Духовність зміцнює єдність усього суспільства, забезпечує подолання труднощів на шляху його розвитку. З точки зору православ'я , слово - духовне і якщо воно відірване від істини, віри - становиться мішаниною добра і зла.

Список використаних джерел

1. Державна національна програма «Освіта»: Україна ХХІ ст.- К.: освіта, 1992.
2. Збірник нормативно – правових документів психологічної служби та ПМПК системи освіти України / Упоряд .В .Г. Панок. – К.:Шк. світ,2008.
3. Дзюбенко Л. Психологічна допомога в руслі християнсько орієнтованого підходу // Психолог. – 2005. -№4(148) с. 2 -8.
4. Туріщева Л.В.Настільна книга практичного психолога. – Х.:Вид. група «Основа», «Тріада +», 2008.
5. Сівак С.С. Скринінг шкільного життя. Тернопіль. Підручники – посібники, 2002.

6. Пізнай себе: Уроки для підлітків / Упоряд. Т. Гончренко – К.: Ред. загальнопед. газ., 2005. – (Б –ка «Шк. Світу»)
7. Дозвілля школярів: ігрові програми / Упоряд. Л. Шелестова. – К.: Ред. Загальнопед. газ., 2004. - (Бібліотека «Шкільного світу»).
8. Переходный возраст - М.: «Русский Хронографъ», 2002.
9. Как говорить о вере - Краматорск , ЗАО «Тираж – 51», 2004.
10. Отрок.ua. / Православный журнал для молодежи. - № 1 (37) / 2009.
11. Отрок.ua. / Православный журнал для молодежи. -№ 3 (45) / 2010.